



## „A munka nemcsak pénzt jelent, hanem erkölcsi tartást is!”

### Avagy – milyen hozadékaik voltak a kulturális közfoglalkoztatási programnak?

A Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar megyei irodájának munkatársaként – és úgy is, mint a Kulturális Közfoglalkoztatási Program *Kulturális közösségszervezés alapjai* című 46 órás képzés („Újra tanulok” TÁMOP- 2.1.6-12/1-2012-0001 program) képzője – folyamatosan izgatott az a kérdés, hogy mit adhat, mit adott a kulturális közfoglalkoztatási program a Művelődési Intézetnek, a megyei irodák munkatársainak, a foglalkoztatottak és a foglalkoztatottaknak?

Jelen írásomban, bár tudom, hogy izgalmas lenne e sokszereplős közfoglalkoztatási program összehasonlító

hatáselemzésének elkészítése, csak arra vállalkozhatom, hogy a kulturális közfoglalkoztatási program Hajdú-Bihar megyei foglalkoztatottainak a programban való részvételét, és annak hatását közel sem tudományos igénnyel bemutassam, hiszen konkrét visszajelzéseket az idő rövidsége miatt csak az 5 hónapig itt foglalkoztatásban állóktól gyűjthettem össze.

Mint képző abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy több alkalommal zárhattam a 46 órás képzést. Így kézenfekvő volt, hogy kérdéseimre választ keresve megkérdezzem akkor és ott, hogy mit visznek a képzés után

magukkal a kulturális közfoglalkoztatottak. Azaz: mi kerül a batyuba?

Az egyik csoport a kapcsolatot, tapasztalatot, ismereteket, közösségi élményt, hiányérzetet, jó hangulatot, új barátokat, ismereteket, toleranciát, tudást, együttműködést, további munkalehetőségeket, önállóságot, és a közös munkát említette meg.

A március elején záró csoport kicsit bővebben adott választ kérdéseimre, melyek közül néhányat szeretnék szó szerint is megosztani.

„Gondolkodásmódot, nyitottságot adott, erősítette, hogy lehet közösségben dolgozni.” – „Több mindent megtudtam magamról, jobb lett az önismeretem.” – „Sok módszerrel ismerkedtünk meg, amiket magammal viszek.” – „Ismeretekkel gazdagodtam, a gyakorlati feladatokkal sok ötletet szereztem, segített a gyors probléma felismerésben.” – „Azt tanultam, hogy a hozzáállásomtól mennyire függ minden.” – „Nem érdekelt a közösségfejlesztés, de megérintett. A saját települesemről is sokat megtudtam!” – „Hasznos információkkal megyek el, élményszerű volt és a gyakorlat is jó volt!” – „Új ismeret, szemlélet.” – „Sokat tanultam, hasznos volt, új tudás, ismeret és úgy gondolom, hogy mindez beemelhető a munkámba.”





A kulturális közfoglalkoztatási program zárása előtt néhány nappal a kulturális koordinátorok útján ismét eljuttattam a kérdésemet, hogy mit adott számukra ez az 5 hónapos foglalkoztatás?

Nem gondoltam, nem számítottam arra, hogy mind a 300 kulturális közfoglalkoztatottól kapok érdemi választ, de arra sem, hogy ennyi visszaérkezik, melyeknek kifejezetten örültem.

Közülük néhányat szeretnék most megosztani, és előljáróban elmondani, hogy az itt bemutatottak között vannak olyanok is, melyek nem a „mit adott?“, sokkal inkább a „milyen volt?“ kérdés összefüggésében értelmezhetők, amit egyébként nem terveztem „kutatni“.

Tisztában voltam azzal, hogy mint minden programnak, így e program eredményének a hatása, maga a minőségi változás, csak később érzékelhető, annak hasznosulása később igazolható. A kíváncsiságom, az e közfoglalkoztatási programot ért negatív kritikák és a következő közfoglalkoztatási programra való még jobb felkészülés érdekében, erős motivációt éreztem magamban arra, hogy ha csak morzsák is ezek a pozitív hatások, kerüljenek bemutatásra, jelentéstartalmuk szemléletformáló erővel bírjon.

Ahogy érkeztek sorra a válaszok egyre inkább meglepett, hogy azok jelentős hányada már magában hordozza ezt a minőségi változást, néha már túlmutat azon, és sejteti a jövőbeni hasznosulás reményét is.

*„A kulturális közfoglalkoztatási programban a szülővárosomat egy új oldaláról ismerhettem meg, ami nagyon jó érzéssel tölt el, és olyan munkát végezhettem, amit eddig nem ismertem, most mégis annyira meg-*

*szerttem, hogy szeretnék valamilyen formában ezzel foglalkozni a későbbiekben is.”*

*„Örülök, hogy részt vehettem ebben a programban, szakmailag egy magasabb lépcsőfokra léptem.”*

*„A közfoglalkoztatás által számos új embert ismerhettem meg, olyan értéktérítő feladatokat végeztem, melynek során még szélesebb, még tágabb látásmódot kaptam, így bátran kijelenthetem: érdemes volt belevágni.”*

*„Amit számomra adott a program: egy kulturális »receptkönyvhöz« néhány, új recept ötletet.”*

*„Nekem, aki teljesen más területről, teljesen kívülállóként cseppentem bele ebbe a programba sok új dolgot mutatott meg a közművelődési-kulturális munkáról, ezáltal új tapasztalatokat és ismereteket szereztem, sok »értékes embert« ismertem meg munkám során.”*

*„Öt hónapra feladatokat és pénzkérészetet, öt hónapnál hosszabb időre új ismereteket.”*

*„A munka nem csak pénzt jelent, hanem erkölcsi tartást is!”*



A számtalan beérkezett választ egy idő után csoportosítani kezdtem. Így jött létre egy olyan halmaz, mely megítélésem szerint tükrözi, és kellőképpen alátámasztja a *Nemzeti Művelődési Intézet célkitűzését, mely szerint a kulturális közfoglalkoztatási program vonatkozásában a kulturális és közösségi értéktérítés, a nemzeti kultúra terjesztése, valamint az értékek megőrzése, értékek éltetése szerepel.* Azt vállalta, hogy a program által a közfoglalkoztatottak betekintést nyernek a közösség-szervező- és közművelődési munkába, részt vesznek helyi rendezvények megszervezésében, civil szervezetek életében, a helyi kulturális és közösségi értékek feltérképezésében, közösségi koncepciók előkészítésében, közösség-szervezésben és más tevékenységekben, s mindemellett a Kulturális közösség-szervezés alapjai 46 órás képzés révén a foglalkoztatásban részt vevők személyes és közösségi kompetenciái jelentősen fejlődnek.

A kulturális és közösségi értéktérítés, a nemzeti kultúra terjesztése, valamint az értékek megőrzése, értékek éltetése célrendszerrel aligha volt pontos ismerete, tudása a megyénkben foglalkoztatott 300 egynéhány kulturális közfoglalkoztatott fiatalnak és kevésbé fiatal embernek, bár több fórumon lehetőség kínálkozott ennek megismerésére. Feltételezhető, hogy a 46 órás képzés tematikája, a sok módszer és gyakorlat, és az a munka, amibe bevonódhattak, ha nagyon rövid időre is (5 hónap!), segítette a foglalkoztatottakat megérteni, közelebb vinni és lefordítani saját nyelvük-



re a programmal kapcsolatos intézeti célokat. Másrészt helytálló lehet az a megállapításom, hogy az Intézeti célkitűzés tiszta, világos és könnyen beazonosítható üzeneteket juttatott el közvetetten a foglalkoztatottakhoz.

*„A munkámban közelebbről megismerhettem a hagyományt, a művészetet, a közösségfejlesztést. Köszönöm ezt a csodálatos és színes világot, aminek immár én is a részese vagyok!”*

*„Sok új dolgot tanultam, ezáltal fontosnak érezhettem magam. Jó volt megismerni községünk értékeit.” „A programban való részvétel a pénzbeli juttatáson kívül tapasztalatszerzést, munkavégzésem által értékteremtést jelentett.” „Tapsztaltabbá váltam azáltal, hogy új munkakörbe kerültem és tanultam.”*

*„Nagyon jó érzés volt bekapcsolódni a kultúrába, jó volt belelátni a közösségfejlesztésbe. Életre szóló élményt adott.”*

*„Kapcsolatteremtés, munkahely lehetőségek megnyitak előttünk, csapattmunka előnyeinek megismerése. Bekerülhettünk a kultúra vérkeringésébe.” „Megismerkedhettem a település értékeivel.” „Többször és gyakrabban veszek részt a település programjaiban.”*

*„Nagyon sok új információhoz jutottam, új ismerősöket szereztem. Programmal vagy nélküle, folytatom a Bihari szűr mintakincsének feltárását, a tárgyalkotást. Köszönöm.”*

Érdemes kiemelni, hogy sok esetben a program résztvevői az értéktelést, az értékes, hasznos munkát, a hasznosnak lenni érzést említették

meg, mint hozadékot. Ezeket a második halmazba soroltam.

*„Végre újra dolgozhattam, amit már nagyon vártam. Értékesnek éreztem magamat.”*

*„Örülök, hogy hasznos része lehettem a társadalomnak, úgy érzem, hogy itt a püspökladányi Művelődési Központban megtaláltam a hivatásomat.” „Nagyon jó volt ez a program, végre fontosnak éreztem magam a társadalom számára, meg nem otthon a 4 falat kellett nézni 22000 Ft-ért, nem éhezett a család, volt tüzelő, ki tudtuk fizetni a sárga csekkeket.”*

A harmadik nagyobb halmazt a remény mint hozadék képezte, melyből itt csak kettőt kívánok bemutatni.

*„Reményt adott, hogy hosszú idő után újra dolgozhatom.” „Elsősorban reményt, hogy még kezdek valamit az életemmel.”*

A negyedik halmazt a be nem sorolható válaszok képezték, mert értékesnek találtam közülük sokat, így megosztok néhányat.

*„Köszönöm, hogy már nem vagyok pályakezdő. Életem első komoly munkahelye volt az iskolapad után.”*

*„Nagyon megszerettem ezt a munkát, mert a saját ötleteimet ki-*

*vitelezhettem, így jött létre például a MonsterHigh klub.”*

*„Végre a diplomámnak megfelelő munkakört tölthettem be.” „Próbára tette a kreativitásomat, és a problémamegoldó készségemet, aminek nagy örömmel álltam mindig elébe.”*

Azzal az igénnyel és céllal fogtam e munkához, hogy egy kicsit más megvilágításban láttassam e kulturális közfoglalkoztatási programot, különösen az abban részt vevő egyik szereplő, a munka világába bekerültek személyes „gazdagodása” vonatkozásában. Utólag sajnálom, hogy az őket konkrét munkával, feladattal ellátó intézményeket, civil szervezeteket nem kérdeztem meg, hogy számukra mit adott ez a program? Jó lett volna párhuzamot vonni a számtalan közösségi cselekvést, az értékes, közösségek által megvalósított művelődést, szabadidő hasznos eltöltését egyaránt szolgáló programok és a kulturális közfoglalkoztatottak „gazdagodása” között. Megvizsgálni, hogy a Nemzeti Művelődési Intézet által vizionált, várt eredmény – miszerint a kulturális közfoglalkoztatási program túlmutat a kulturális és közművelődési szakma keretein, hiszen általa a magyar társadalom egészét érintő kihívásokra (a közösségek atomizálódása, a munkaerő kiáramlása, kulturális szegénység) születnek a helyi közösségek igényeit szem előtt tartó megoldások – és ennek hosszú távú hatása vajon összevethető-e, találkoztatható-e a foglalkoztatottak e mostani „gazdagodásával”?

Ez utóbbi felvetésre a választ a következő kulturális közfoglalkoztatási programban kell keresnünk, mert kell, hogy legyen következő, hiszen... – és e mondatot egy kulturális közfoglalkoztatottól kölcsönzött megállapítással fejezem be:

*„Ez a program olyan volt, mint egy fazék »JÓ« gulyás. Megkóstoltuk, de mire ehettünk volna belőle, sajnos »ELFOGYOTT!«!”*

KATONA MÁRIA A közművelődési előadó diplomáját a Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerezte 1988-ban. 1980-tól 2013. március 01-ig ifjúsági munkával foglalkozott. Ifjúsági klub vezető, megyei ifjúsági referens, ifjúsági információs és tanácsadó irodavezető. Legutóbbi munkahelye a Mobilitás Észak-alföldi Regionális Ifjúsági Szolgáltató Iroda, ahol vezetőként 13 évig dolgozott, 2013-ban megszűnt. 2013. július 1-től a Nemzeti Művelődési Intézet Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei, majd november 15-től a Hajdú-Bihar megyei iroda munkatársa. 2014. február 15 óta az Intézet Közösségi Kezdeményezések Országos Szakmai Központ munkájában is részt vesz.